

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра економіки та менеджменту

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

спеціальність 073 «менеджмент»

рівень вищої освіти «бакалавр»

2 курс факультет туризму

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні кафедри

економіки та менеджменту

від 27.12.2018 р. протокол №7

Зав. каф _____ Павленчик Н.Ф.

Вступ

Розвиток в Україні ринкових відносин зумовив перебудову кредитно-грошових відносин. Це стосується насамперед розвитку грошової системи і грошового обігу, кредитної та валютної систем. Сучасне становище економіки України допускає використання традиційних у світовій економіці норм і форм ведення господарської діяльності підприємств і фінансових інститутів. Завдання, які необхідно вирішувати сьогодні в державі та на українських підприємствах, дуже складні. Одне з них - грамотне й ефективне управління фінансами. Від розуміння світових фінансових процесів, інформаційного забезпечення та вміння ефективно використовувати сучасний грошово-кредитний інструментарій значною мірою залежить успіх та місце суб'єктів політико-економічних відносин у світовій ієрархії. У зв'язку з цим для держави, яка претендує зайняти належне місце в глобальному просторі, особливо актуальною стає підготовка фахівців, здатних аналізувати такі економічні явища, як фінанси, гроші, грошовий ринок та кредит, осмислювати зміни в їхньому функціонуванні та виробляти адекватні підходи в сучасній економічній політиці, а розвиток ринкових відносин зумовлює підвищення ролі фінансів, грошей і кредиту в різних галузях економіки України.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сутність фінансів, грошей та кредиту, їх функцій в суспільстві, роль в процесі становлення ринкової економіки, склад кредитної системи і функцій її окремих компонентів, а також актуальні проблеми грошового обороту та кредитування.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Значення фінансів та податкової системи. Розкриття суті бюджету та бюджетної системи.

Змістовий модуль 2. Гроші та їх значення. Функціонування кредиту в ринковій економіці.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Спеціальність (професійне спрямування): <u>073 Менеджмент</u>	Рік підготовки:
Модулів – 2		2-й
Змістових модулів – 2		Семестр
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		2-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Рівень вищої освіти: бакалавр	18 год.
		Практичні, семінарські
		18 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		54 год.
Індивідуальні завдання: -		
Вид контролю: залік		

Метою викладання навчальної дисципліни “Фінанси, гроші та кредит” є формування у майбутніх фахівців з управління економічного мислення та системи знань щодо загальних закономірностей розвитку сучасних фінансових і грошово-кредитних відносин суспільства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: функціонування фінансового механізму; класифікацію фінансових проблем, які виникають у державі на сучасному етапі розвитку; можливості застосування основних положень теорії фінансів до обґрунтування напрямків розв'язання проблем, які виникають; сутність грошей і функції, які вони виконують в економіці; місце грошей в завершеній моделі кругообороту доходів, продуктів і ресурсів; види сучасних кредитних грошей і їхню характеристику; показники, якими вимірюється грошова маса; закони грошового обігу та специфіку їхнього прояву в сучасних умовах; основні складові грошових систем та основні види цих систем; типи і види інфляції; чинники, що визначають попит та пропозицію грошей; характеристику основних форм та видів кредиту; головні складові кредитної і банківської системи; методи грошово-кредитної політики Центрального банку;

вміти: вільно орієнтуватися в теоретичних і практичних проблемах фінансової системи та грошово-кредитних відносин; аналізувати, поточну ситуацію на вітчизняному та зарубіжному фінансовому ринку; прогнозувати майбутній розвиток фінансових відносин; обирати оптимальні шляхи вирішення конкретних виробничих завдань фінансового характеру тощо. розраховувати темпи та рівень інфляції на основі статистичних даних; розраховувати мультиплікатор і зміну пропозиції грошей на основі отриманих даних; аналізувати поточну інформацію про заходи монетарної політики і прогнозувати її наслідки для економіки в цілому.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
Л		С	п	лаб	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Значення фінансів та податкової системи. Розкриття суті бюджету та бюджетної системи.						
Тема 1. Сутність, функції та різновиди фінансів.	10	2	2		-	6
Тема 2. Фінансова система та фінансовий механізм.	10	2	2	-	-	6
Тема 3. Податкова система держави.	9	2	2	-	-	5
Тема 4. Бюджет і бюджетна система України.	13	2	2		-	9
Разом за змістовим модулем 1	42	8	8	-	-	26
Змістовий модуль 2. Гроші та їх значення. Функціонування кредиту в ринковій економіці.						
Тема 5. Сутність і функції грошей.	10	2	2	-	-	6
Тема 6. Грошовий ринок та інфляція.	9	2	2	-	-	5
Тема 7. Кредит у ринковій економіці.	9	2	2	-	-	5
Тема 8. Форми та види кредиту. Кредитні системи.	10	2	2	-	-	6
Тема 9. Поняття державного кредиту.	10	2	2	-	-	6
Разом за змістовним модулем 2	48	10	10	-	-	28
Підсумкова контрольна робота			2			
<i>Разом</i>	90	18	18	-	-	54

Семінарське заняття № 1

Тема: Сутність, функції та різновиди фінансів.

Мета: Виявити знання студентів щодо розуміння сутності фінансів, їх функцій та уміння класифікувати фінанси за видами.

План

Впродовж двох годин обговорюються наступні питання:

1. Розкриття поняття фінансів та їх змісту.
2. Історичні етапи становлення та розвитку фінансів.
3. Характеристика специфічних сфер фінансів.
4. Міжнародні фінанси та їх характеристика.
5. Суть державних фінансів.
6. Поняття фінансового ринку.
7. Фінанси суб'єктів господарювання.
8. Функції фінансів.
9. Фінансові відносини підприємницьких структур.
10. Фінансовий механізм управління підприємством.
11. Фінанси некомерційних установ та організацій.

Рекомендована література:

Основна:

- Фінансова система: навч. посіб. / Б. А. Карпінський. – К. : Ліра-К, 2015. – 280с.
- Фінансовий менеджмент : навч. посібник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; [М. І. Крупка, О. М. Ковалюк, В. М. Коваленко та ін.]. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 440 с.

Допоміжна:

- Коваленко, Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика : навч. посіб. / Д. І. Коваленко, В. В. Венгер. – К. : ЦНЛ, 2013. – 578 с.

Семінарське заняття № 2

Тема: Фінансова система та фінансовий механізм.

Мета: розкриття студентами значення фінансової системи, її структури, обґрунтування фінансової системи України та механізму дії Національного банку України, вміння охарактеризувати складові фінансового механізму.

План

Впродовж двох годин обговорюються такі питання:

1. Поняття фінансової системи.
2. Характеристика форм фінансових відносин.
3. Структура фінансової системи.
4. Фінансова система України.
5. Національний банк України.
6. Функції, які виконує Національний банк України.
7. Фінансова політика: зміст та завдання.
8. Основні напрямки фінансової політики.
9. Фінансовий механізм: поняття та склад.
10. Фінансові методи. Суть та їх класифікація.
11. Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання.

Рекомендована література:

Основна:

- Глущенко А.С. Фінанси : навч. посіб. / А. С. Глущенко. – Львів : Магнолія 2006, 2016. – 439 с.

Допоміжна:

- Власюк Н.І. Місцеві фінанси: Навч. посібник. / Н.І. Власюк, Т.В. Мединська. – Київ: «Алерта», 2011. – 328 с.

Семінарське заняття № 3

Тема: Податкова система держави.

Мета: Дати характеристику щодо податкової системи держави. Перевірити знання студентів із значення податків, їх функцій, а також розуміння податкової політики та її напрямків.

План

Впродовж двох годин обговорюються такі питання:

1. Сутність, призначення та зміст податків.
2. Функції податків.
3. Класифікація податків.
4. Загальнодержавні податки і збори.
5. Місцеві податки і збори.
6. Мито, його різновиди та характеристика.
7. Основні види податків та механізм їх обчислення.
8. Поняття податкової системи і вимоги до неї.
9. Принципи податкової системи України.
10. Поняття податкової політики
11. Напрями податкової політики.

Рекомендована література:

Основна:

- Фінансова система: навч. посіб. / Б. А. Карпінський. – К. : Ліра-К, 2015. – 280 с.

Допоміжна:

- Податковий кодекс України: зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
- 7. Коваленко, Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика : навч. посіб. / Д. І. Коваленко, В. В. Венгер. – К. : ЦНЛ, 2013. – 578 с.

Семінарське заняття № 4

Тема: Бюджет і бюджетна система України.

Мета: перевірка засвоєння матеріалу студентами по темі: бюджет і бюджетна система України.

План

Впродовж години обговорюються такі питання:

1. Бюджетна система і бюджетний устрій.
2. Принципи побудови бюджетного устрою України.
3. Бюджетний процес.
4. Бюджетне планування
5. Бюджетне прогнозування.
6. Суть та значення дотацій.
7. Міжбюджетні відносини.
8. Механізм міжбюджетних відносин

Впродовж наступної години студенти пишуть підсумкову контрольну роботу, яка включає питання 1-4 тем.

Рекомендована література:

Основна:

- Бюджетний кодекс України: зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2542-14>
- Бюджетна система: Навч. посіб., реком. МОН України. 2-ге вид., перероб. і доп. / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / Харківський держ.ун-т харчування та торгівлі. – Х.: Видавець Іванченко І.С., 2015. – 284 с.

Допоміжна:

- Бюджетна система. Навч. посіб. / Н.І. Климаш, К.В. Багацька та ін., за заг. ред. Т.А. Говорушко. – Львів «Магнолія 2006», 2014. – 296 с.

Семінарське заняття № 5

Тема: Сутність і функції грошей.

Мета: обговорення та закріплення знань у студентів з історії виникнення грошей, їх суті та розкриття функцій грошей.

План

Впродовж двох годин обговорюються такі питання:

1. Історія виникнення монет.
2. Виникнення паперових грошей.
3. Суть та значення грошей у ринковій економіці.
4. Сутність грошей як загального еквівалента.
5. Масштаб цін.
6. Кредитні гроші та їх класифікація.
7. Види грошей та їх характеристика.
8. Функції грошей.

Рекомендована література:

Основна:

- Гроші та кредит: Навч. посіб. / за ред. М. І. Крупки. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 408 с.

Допоміжна:

- Вовчак О.Д. Гроші та кредит: Навч. посібник / О.Д. Вовчак, І.Є. Бучко, З.Р. Костак. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 424 с.

Семінарське заняття № 6

Тема: **Грошовий ринок та інфляція.**

Мета: детальне розкриття студентами питань, які виносяться на семінарське заняття.

План

Впродовж двох годин обговорюються такі питання:

1. Структура і суть грошового ринку.
2. Об'єкти й суб'єкти грошового ринку.
3. Види відсотків на грошовому ринку.
4. Значення відсоткової ставки.
5. Розкриття змісту поняття дефляція.
6. Кон'юнктура грошового ринку.
7. Модель ринку грошей.
8. Сутність та види інфляції.
9. Причини виникнення інфляції.
10. Очікувана та неочікувана інфляція. Стагфляція.

Рекомендована література:

Основна:

- Гроші та кредит: Навч. посіб. / за ред. М. І. Крупки. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 408 с.
- Коваленко, Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика : навч. посіб. / Д. І. Коваленко, В. В. Венгер. – К. : ЦНЛ, 2013. – 578 с.

Допоміжна:

- Гроші та кредит: підручник / М.І. Крупка, М.С. Мрочко, Б.М. Вишивана та ін.; [За ред. д.е.н., проф. М.І. Крупки]. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 420 с.

Семінарське заняття № 7

Тема: Кредит у ринковій економіці.

Мета: обговорення можливих причин, які спонукають у виникненні кредитних відносин. Конкретний аналіз функцій, які виконує кредит.

План

Впродовж двох годин розриття студентами таких питань:

1. Необхідність та сутність кредиту.
2. Економічні відносини між кредитором і позичальником.
3. Кредитні відносини між фізичними особами.
4. Суть та зміст кредитної угоди.
5. Роль кредиту в умовах ринкової економіки.
6. Функції кредиту.
7. Функція капіталізації вільних грошових доходів, яка сформульована А. Гальчинським. Її зміст та поняття.

Рекомендована література:

Основна:

- Господарський Кодекс України: зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
- Вовчак О.Д. Гроші та кредит: Навч. посібник / О.Д. Вовчак, І.Є. Бучко, З.Р. Костак. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 424 с.

Допоміжна:

- Гроші та кредит: Навч. посіб. / за ред. М. І. Крупки. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 408 с.

Семінарське заняття № 8

Тема: **Форми та види кредиту. Кредитні системи.**

Мета: формування у студентів чіткого розмежування у різноманітності форм та видів кредитів, а також розуміння суті кредитної системи.

План

Впродовж двох годин розриття студентами таких питань:

1. Форми кредиту.
2. Види кредиту.
3. Міжгосподарський кредит, його характеристика.
4. Гарантія або поручительство. Значення іпотеки.
5. Кредити з фіксованою відсотковою ставкою.
6. Сутність кредиту з плаваючою відсотковою ставкою,
7. Значення кредиту із сплатою відсотків одночасно з отриманням кредиту (дисконтний кредит).
8. Суть та значення кредитних систем.
9. Функції кредитних систем.
10. Інфраструктура кредитної системи.
11. Банки та банківські системи.
12. Риси сучасної кредитної системи.

Рекомендована література:

Основна:

- Вовчак О.Д. Гроші та кредит: Навч. посібник / О.Д. Вовчак, І.Є. Бучко, З.Р. Костак. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 424 с.

Допоміжна:

- Гроші та кредит: Навч. посіб. / за ред. М. І. Крупки. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 408 с.
- Коваленко, Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика : навч. посіб. / Д. І. Коваленко, В. В. Венгер. – К. : ЦНЛ, 2013. – 578 с.

Семінарське заняття № 9

Тема: Поняття державного кредиту.

Мета: Закріплення знань у студентів з курсу Фінанси, гроші та кредит, а також висвітлення поняття державного кредиту.

План

Впродовж години розриття студентами таких питань:

1. Суть і значення державного кредиту.
2. Особливості державного кредиту.
3. Класифікація державних позик.
4. Державний борг та його види.
5. Міжнародний валютний фонд (суть та значення, принцип дії).
6. Державні цінні папери.
7. Сутність фідучіарних позик.
8. Вихід України на міжнародний фінансовий ринок.

Впродовж наступної години студенти пишуть підсумкову контрольну роботу, яка включає питання 5-9 тем.

Рекомендована література:

Основна:

- Бюджетна система: Навч. посіб., реком. МОН України. 2-ге вид., перероб. і доп. / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / Харківський держ.ун-т харчування та торгівлі. – Х.: Видавець Іванченко І.С., 2015. – 284 с.
- Фінансова система: навч. посіб. / Б.А. Карпінський. – К.: Ліра-К, 2015.– 280с.

Допоміжна:

- Коваленко, Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика : навч. посіб. / Д. І. Коваленко, В. В. Венгер. – К. : ЦНЛ, 2013. – 578 с.